

1. ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ.2563
ภาษาอังกฤษ : Certificate of Practical Nursing Program

2. ชื่อประกาศนียบัตร

ภาษาไทย : ประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ.2563
ภาษาอังกฤษ : Certificate of Practical Nurse

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

4. หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรอันเนื่องมาจากสังคมผู้สูงอายุ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นพร้อมกันทั่วโลก โดยประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงที่สุดเป็น อันดับ 4 ในทวีปเอเชีย จากการศึกษาสถานการณ์ผู้สูงอายุในปีพ.ศ. 2560 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เท่ากับ ร้อยละ 17 และในอีก 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2580) จะเพิ่มเป็น ร้อยละ 20 ซึ่งถือว่าเป็น “สังคมผู้สูงอายุ” อย่างสมบูรณ์ จากความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์และการสาธารณสุขส่งผลให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น และสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระบบบริการสุขภาพในปัจจุบัน กล่าวคือผู้รับบริการที่เป็นประชากรผู้สูงอายุทำให้ปัญหาสุขภาพส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการเสื่อมสภาพของร่างกาย ส่งผลให้เกิดโรคเรื้อรัง ได้แก่ ปัญหาปวดข้อและปวดหลังเรื้อรัง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุ พบมีความชุกถึง 1 ใน 3 ของปัญหาสุขภาพอื่นๆ อาการเจ็บป่วยเหล่านี้ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีระดับการช่วยเหลือตนเองลดลงตามระดับความรุนแรงและการดำเนินของโรค ภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นภาวะที่เบี่ยงเบนไปจากปกติและทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ นำไปสู่การอยู่ในภาวะพึ่งพิง ซึ่งต้องการการดูแลระยะยาวอย่างต่อเนื่อง นโยบายเกี่ยวกับระบบการดูแลระยะยาวส่วนหนึ่งเป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นจากเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 2 ปี 2552 ซึ่งได้มีการบรรจุวาระการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงและมีมิตร่วมกัน คือ ให้อำนาจหน้าที่จัดการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง โดยใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐานหลัก เพื่อให้ผู้สูงอายุทุกคนได้รับการคัดกรอง และมีระบบส่งเสริม ป้องกัน พัฒนา และการดูแลตามระดับความจำเป็นในการดูแลระยะยาว ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี ในการจัดระบบการดูแลระยะยาวอาศัยบุคลากร เช่น ผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ โดยมีบุคลากรด้านวิชาชีพเช่น แพทย์ พยาบาล นักกายภาพบำบัด เป็นผู้สนับสนุนในการจัดระบบการดูแล

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ในการผลิตบุคลากรทางด้านสุขภาพ และพัฒนาระบบบริการให้พร้อมในการรองรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหาสุขภาพ จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล พ.ศ. 2563 ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรซึ่งเป็นสังคมสูงวัย ประชาชนมีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง ตลอดจนการเจ็บป่วยในระยะสุดท้ายเพิ่มมากขึ้น มีความต้องการการดูแลขั้นพื้นฐานเพื่อช่วยให้สามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุและครอบครัว ในสถานบริการสุขภาพและในชุมชน ต่อไป

5. ปรัชญาของหลักสูตร

คณะพยาบาลศาสตร์ มีความเชื่อว่าคนมีศักยภาพในการเรียนรู้ และบริการสุขภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยให้บุคคลมีภาวะสุขภาพที่ดี ผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล จึงต้องมีความรู้และทักษะในการดูแลบุคคล ทั้งในสถานพยาบาล ที่บ้าน และในชุมชน ในด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การพยาบาลที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและการพยาบาลบุคคลที่อยู่ในระยะท้าย โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลทั้งที่มีภาวะสุขภาพดีหรือเจ็บป่วยด้วยโรคที่ไม่รุนแรง ซับซ้อน สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตบริการและตระหนักถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับทีมสุขภาพทั้งในสถานบริการและชุมชน

6. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เมื่อสิ้นสุดการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาล แล้ว ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะ ดังนี้

6.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการเข้าใจมนุษย์ สังคม วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การดูแลบุคคลที่มีสุขภาพดีและมีปัญหาสุขภาพทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคและการฟื้นฟูสภาพ

6.2 มีทักษะในการประเมินประเมินปัญหาและความต้องการของบุคคลในภาวะปกติและความเสี่ยงต่อภาวะสุขภาพที่พบบ่อย การวางแผนการช่วยเหลือและสามารถให้การดูแลบุคคลที่มีสุขภาพดีและมีปัญหาสุขภาพทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การช่วยเหลือดูแลและการฟื้นฟูสภาพ ภายใต้การควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

6.3 ช่วยจัดเตรียมอุปกรณ์และสิ่งแวดล้อมในการตรวจรักษาพยาบาลที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน

6.4 ช่วยทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นในภาวะฉุกเฉินภายใต้การควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลหรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์

6.5 มีคุณธรรม จริยธรรม และตระหนักถึงการมีจิตบริการต่อผู้รับบริการ

6.6 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ที่มีสุขภาพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม

7.1 มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือเทียบเท่าตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

7.2 อายุไม่ต่ำกว่า 16 ปีบริบูรณ์นับถึงวันเปิดการอบรม

7.3 น้ำหนักไม่ต่ำกว่า 40 กิโลกรัมและส่วนสูงไม่ต่ำกว่า 150 เซนติเมตร

7.4 มีสุขภาพดีทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและไม่มีความพิการอันเป็นอุปสรรคต่อการอบรมหรือการปฏิบัติงาน ได้แก่

1) ตาบอดสีชนิดรุนแรงทั้งสองข้าง

2) ความผิดปกติในการเห็นภาพโดยมีอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

2.1) สายตาไม่ปกติ เมื่อรักษาโดยใช้แว่นตาแล้วยังมีสายตาต่ำกว่า 6/24 ทั้งสองข้าง

2.2) สายตาข้างดี ต่ำกว่า G/12 เมื่อได้รับการแก้ไขอย่างดีที่สุดแล้ว

2.3) ไม่สามารถมองเห็นภาพเป็นสามมิติ

3) หูหนวกหรือหูตึง (Threshold ของการได้ยินสูงกว่า 40 dB) จากความผิดปกติทางประสาทและการได้ยิน (Sensorineural Hearing Loss) ถ้าได้รับการรักษาแล้วไม่ดีขึ้น

7.5 ต้องเป็นผู้ที่ปราศจากโรคเหล่านี้คือ โรคเรื้อน วัณโรคในระยะอันตราย โรคเท้าช้าง ในระยะปรากฏอาการน่ารังเกียจ โรคลมชัก โรคหัวใจระดับรุนแรง โรคความดันโลหิตสูงรุนแรง โรคภาวะไตวายเรื้อรัง โรคติดยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง โรคพิษสุราเรื้อรังและมีปัญหาทางจิตเวชขั้นรุนแรง ได้แก่ โรคจิต (Psychosis) โรคประสาทรุนแรง (Severe neurosis) หรือโรคบุคลิกภาพแปรปรวน โดยเฉพาะ Antisocial Personality หรือ Borderline Personality รวมทั้งปัญหาจิตเวชอื่น ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา

8. หลักสูตร

หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ.2563 มีรายละเอียด ดังนี้

8.1 จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร

หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ.2563 มีจำนวน

หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร 36 หน่วยกิต โดยมีรายวิชาภาคทฤษฎี 24 หน่วยกิต และรายวิชาภาคปฏิบัติ 10 หน่วยกิต และ วิชาเลือก 2 หน่วยกิต

8.2 โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย

โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็นหมวดวิชาที่สอดคล้องกับข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยการรับรองหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล พ.ศ. 2560 หมวด 1 หลักสูตรและการจัดการอบรม ส่วนที่ 1 หลักสูตร ดังนี้

โครงสร้างหลักสูตร	หลักสูตรประกาศนียบัตร (หลักสูตรปรับปรุง) พ.ศ.2563 รวม...36....หน่วยกิต
1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	6 หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเฉพาะ	28 หน่วยกิต
2.1) รายวิชาภาคทฤษฎี	18 หน่วยกิต
2.2) รายวิชาภาคปฏิบัติ	10 หน่วยกิต
3) หมวดวิชาเลือก	2 หน่วยกิต

8.3 รายวิชาในหลักสูตร

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป		6 หน่วยกิต
315001	ภาษาอังกฤษพื้นฐานและศัพท์ทางการแพทย์ Fundamental English and Medical Terminology	2 (2-0-4)
315002	พัฒนาการตามวัยและความต้องการของมนุษย์ Development in Each Age and Human Needs	2 (2-0-4)
315003	การสื่อสารและการทำงานเป็นทีม Communication and Teamwork	2 (2-0-4)
2) หมวดวิชาเฉพาะ		28 หน่วยกิต
2.1) รายวิชาภาคทฤษฎี		
315101	หลักกฎหมาย ขอบเขตและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน Principle of Laws and Ethical Boundaries in Performance	1 (1-0-2)

315102	สุขภาพอนามัยส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม Personal Health and Environment	1 (1-0-2)
315103	ระบบการจัดการอาหารสำหรับผู้ป่วย Nutrition Management System for Patients	1 (1-0-2)
315104	การจัดการหน่วยบริการสุขภาพและการบำรุงรักษาอุปกรณ์ - ทางการแพทย์และการพยาบาล Health Service and Maintenance of Medical and Nursing Equipment	2 (2-0-4)
315105	กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาเบื้องต้น Basic Anatomy and Physiology	2 (2-0-4)
315106	เทคนิคการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน Technique in Fundamental Personal Care	3 (2-3-4)
315107	การช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ Care for Adults and Older people	3 (3-0-6)
315108	การอภิบาลทารกและช่วยเหลือดูแลเด็ก Care for Pediatrics	2 (2-0-4)
315109	การช่วยเหลือดูแลสุขภาพบุคคลที่บ้านและในชุมชน Care for Personal Health at home and in the community	2 (2-0-4)
315110	การช่วยเหลือดูแลบุคคลด้านสุขภาพจิต Care for Person with Mental Health	1 (1-0-2)
2.2) รายวิชาภาคปฏิบัติ		
315201	ปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน Practicum in Fundamental Caring for Person	3 (0-12-3)
315202	ปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ Practicum in Caring for Adults and Older People	3(0-12-3)
315203	ปฏิบัติการอภิบาลทารกและช่วยเหลือดูแลเด็ก Practicum in Caring for Pediatrics	2 (0-8-2)
315204	ปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลสุขภาพบุคคลที่บ้านและในชุมชน Practicum in Caring for Personal Health at home and in the community	2 (0-8-2)

3) หมวดวิชาเลือก**2 หน่วยกิต**

315301 ปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลสุขภาพบุคคลในสถานพยาบาล

2 (0-8-2)

Practicum in Caring for Personal Health in the Hospital

315302 ปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลสุขภาพบุคคลในชุมชน

2 (0-8-2)

Practicum in Caring for Personal Health in the Community

8.4 แผนการเรียน

ภาคการศึกษาต้น (16 สัปดาห์)

รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
315001	ภาษาอังกฤษพื้นฐานและศัพท์ทางการแพทย์	2 (2-0-4)
315002	พัฒนาการตามวัยและความต้องการของมนุษย์	2 (2-0-4)
315003	การสื่อสารและการทำงานเป็นทีม	2 (2-0-4)
315101	หลักกฎหมาย ขอบเขตและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน	1 (1-0-2)
315102	สุขภาพอนามัยส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม	1 (1-0-2)
315103	ระบบการจัดอาหารสำหรับผู้ป่วย	1 (1-0-2)
315104	การจัดการหน่วยบริการสุขภาพและการบำรุงรักษาอุปกรณ์ทางการแพทย์และการพยาบาล	2 (2-0-4)
315105	กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาเบื้องต้น	2 (2-0-4)
315106	เทคนิคการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน	3 (2-3-4)
315107	การช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ	3 (3-0-6)
315108	การอภิบาลทารกและช่วยเหลือดูแลเด็ก	2 (2-0-4)
	รวม	21(20-3-40)

ภาคการศึกษาปลาย (16 สัปดาห์)

รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
315109	การช่วยเหลือดูแลสุขภาพบุคคลที่บ้านและชุมชน	2(2-0-4)
315110	การช่วยเหลือดูแลบุคคลด้านสุขภาพจิต	1(1-0-2)
315201	ปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน	3(0-12-3)
315202	ปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ	3(0-12-3)
315203	ปฏิบัติการอภิบาลทารกและช่วยเหลือดูแลเด็ก	2(0-8-2)
	รวม	11(3-32-14)

ภาคฤดูร้อน (10 สัปดาห์)

รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
315204	ปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลสุขภาพบุคคลที่บ้านและชุมชน	2(0-8-2)
	วิชาเลือก	2(0-8-2)
	รวม	4(0-16-4)
	รวมตลอดหลักสูตร	36(23-51-58)

ผู้ที่สำเร็จการอบรมต้องเข้าอบรมครบตามหลักสูตรที่กำหนดและผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

9.1 มีเวลาการอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

9.2 การประเมินผลภาคทฤษฎีแต่ละรายวิชาต้องได้แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2 จากระบบ 4 แต่มีระดับคะแนน

9.3 การประเมินผลภาคปฏิบัติแต่ละรายวิชาต้องได้แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2 จากระบบ 4 แต่มีระดับคะแนน

9. แผนการรับผู้เข้าอบรมแต่ละปี ภายใน 5 ปี

ปีการศึกษา	2563	2564	2565	2566	2567
จำนวนผู้เข้าอบรม	60	60	60	60	60